

אזור הדרום

עין גדי

2. השיר: עין גדי

מילים: איתן פרץ

לחן: דב אהרוני

השיר נכתב ב-1959 על ידי שני תלמידי בית ספר תיכון בירושלים ששהו בקיבוץ עין גדי במסגרת "השירות הלאומי" של הגדנ"ע. באותה שנה הוקלט השיר על ידי טובה בן צבי ושמואל בר זכאי ובשנות ה-70 הקליטו אותו שוב אומנים רבים.

השיר הינו תיאור של הנוף הנשקף מעין גדי. על פי נחומי הר ציון: "איתן פרץ, היום איש דגניה א', סיפר לי, שההיכרות הראשונה שלו עם עין-גדי הוציאה אותו מדעתו, והוא כתב את השיר בחיק הטבע, ליד המעיין, מתוך התפעמות והתרגשות, ב'תחושה של הנוף הנמצא בין ידי'". עם סיום כתיבת השיר הראה פרץ את המילים לחברו, דובי, שבו במקום הלחין לחן. השיר הושמע לראשונה במסיבת הסיום של השירות בקיבוץ, והפך במהרה ללהיט לאומי, מעניין שהמלחין הצעיר התבייש מכך ששמו, 'שלום דב אהרוני', יתפרסם ברבים.

מטרת השיעור

מטרות השיעור:

1. התלמידים יכירו את המאפיינים הייחודיים של מדבר יהודה, ההרים, הנחלים ונאות המדבר.
2. הבנת היווצרות נווה המדבר כתופעה ייחודית בתוך מדבר יהודה.
3. יבחרו שורה / או תיאור בשיר והסבירו האם התאור מתאים להתנהלות הטבעית במציאות.
4. התלמידים יבינו את משמעות המילים בשיר "עין גדי" בהיבט גאוגרפי / מוסיקלי.

מהלך השיעור

מהלך השיעור:

השמעת והקראת השיר "עין גדי" ודיון על המושגים המופיעים בו.

לשאול מה שהשיר מעורר בתלמידים: תמונות, רגשות, מילים שהם זוכרים.

-הצגת תמונות של נוף מדבר יהודה: ים המלח, הרי יהודה, נחל ערוגות, עין גדי.

-התלמידים יסמנו את המקומות הנ"ל על גבי המפה.

הצעות לנושאי דיון :

- סמנו את עין גדי על המפה והסבירו מדוע תושביה בחרו להתיישב דווקא שם?
- מה מאפיין את נוף המדבר?
- מה מיוחד בעין גדי?
- מהם היתרונות והאתגרים של חיי המדבר ?
- מה קורה לסביבה המדברית הטבעית בשנים האחרונות? וכיצד ניתן להגן עליה ?
- מוזמנים לברר : האם עץ אשל אופייני למדבר? מדוע מצהיבה אדמת המדבר? מדוע אבק יעוף ברום? מהיכן הצבע הירוק המאפיין את עין גדי? ומה מסמל הצבע החום? אלו פלגים חותרים באדמת עין גדי? לאן 'הולך' נחל ערוגות, מה כוון זרימתו ומה מרחקו מהים? איזה ים? מה ידוע לנו על עין גדי בעבר הרחוק?

קשר טקסט-מוזיקה

- רשמו את התיאורים המשקפים דומם וצומח

דומם	צומח

- האם קיימת התייחסות לחי?
- מה מתארים הבתים בשיר ומה מתאר הפזמון?
- בפזמון נכתב : "והלב יהרהר ויחמוד" למה התכוון המשורר לדעתך במילים אלו?
- בבית הראשון מתוארת עין גדי : "אך עין גדי לא תסבול בכמש" (כמש = נבילה, קמילה) מה רצה המשורר להדגיש בעין גדי במשפט זה?
- באילו צבעים משתמש המשורר לתאר את הטבע הייחודי? נאזין לשיר וננסה לצייר תמונת נוף לפי תיאורי הנוף בשיר.
- האם מנגינת השיר מתאימה לציור הנוף המתואר?

פעילויות

חלוקה לקבוצות : כל קבוצה תתייחס לאחד הבתים בשיר ותסביר את המושגים הגאוגרפיים שנמצאים בו.

בית 1 : ים המוות... עננה, עץ האשל, חול, אדמה, שמש, אבק, רום, כמש

בית 2 : צמיחה בטמפרטורות גבוהות, פלגים, שממה, חתירת הפלגים

בית 3 : ים המוות, הרים, נחל ערוגות, אדמה, שמש, נווה מדבר

משימה : כל קבוצה תחפש מידע ותשובה לשאלה ותציג אותה

ציינו את הדמיון והפערים בין התיאור בשיר למידע שלמדתם. האם יש דברים שלא נמצאים בשיר? האם יש דברים שהשיר מדגיש, ואינם תואמים את המידע שבדקתם ?

סיכום

- כיצד נוצר נווה מדבר? ומדוע נאחזו בו אנשים ?
 - האם אתם מכירים נאות מדבר נוספים בארץ? או בעולם?
- המושגים החדשים שנלמדו : מדבר, נווה מדבר, התיישבות מדברית.

הרחבה למורה למוזיקה

- כמה משפטים מוזיקליים יש בכל בית?
- נסו לצייר את כיוון המשפטים המוזיקליים. האם יש משפט שחוזר על עצמו במנגינה?

- אילו משפטים מוזיקליים חוזרים בפזמון?
- כיצד בחר המלחין להלחין את המילים במשפטים הבאים? נסו לצייר את כיוון המנגינה.

"ים המוות הכחול בלאט ינוע"

"וממעל עננה קטנה תשוט"

"ואבק מחניק יעוף ברום"

"מה היה כי צמחת בחמה"

"בך היופי יופע בכל הוד"

- האם יש קשר בין כיוון המנגינה לטקסט?
- ניתן להתייחס למשמעות המעבר בין מז'ור ומינור בתיאור הנוף בבתים.

- השיר זכה לביצועים רבים השווה בין הביצועים :

ביצוע	פתיחה	מי מבצע	ליווי	הביצוע האהוב עלי
הביצוע המקורי טובה בן צבי ושמואל זכאי				
אנסמבל יובל בן עוזר				
ביצוע אריק איינשטיין				
תזמורת סימפונייטה באר שבע				

משימת AI

בקש מהצ'ט ליצור תמונה לכל משפט בשיר.

הרם מול התלמידים את התמונה ובקש מהם לשיר את השורה הנכונה.

סדרו את התמונות לפי סדר השיר ושירו אתו בעזרת התמונות.